

Uchwała Nr XLII/328/17
Rady Gminy Mrągowo
z dnia 29 listopada 2017r.

**w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Mrągowo
na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U z 2017r., poz. 1875) , art. 176 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /(t.j.: Dz. U. z 2017 r., poz.697 z późn. zm.)

Rada Gminy Mrągowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mrągowo na lata 2018 – 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mrągowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Olender

Załącznik do uchwały
Nr XLII/328/17
Rady Gminy Mrągowo
z dnia 29 listopada 2017 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE MRAĞOWO
NA LATA 2018 - 2020

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
II.	Podstawy opracowania programu	7
III.	Diagnoza środowiska	9
IV.	Cele programu	14
V.	Adresaci programu	18
VI.	Realizatorzy programu	19
VII.	Sposób kontroli realizacji programu	19
VIII.	Źródła finansowania	20
IX.	Przewidywane efekty	20
X.	Monitoring i ewaluacja	21
XI.	Zakończenie	21

I. Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 w/cyt. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, zaś jego główny cel jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mrągowo na lata 2016 - 2025. Jednym z głównych celów zawartych w tym dokumencie jest budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych. Zadania wynikające z powyższego programu będą realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny oraz prawa dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochroną przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Idea zmian w przepisach ustawowych kładących nacisk na stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, a przede wszystkim zapewnienie pomocy, która zapobiega zabraniu dziecka z naturalnego środowiska, jest szczególnie ważna. Natomiast

wówczas, gdy nie uda się uniknąć oddzielenia dziecka od rodziny, przepisy słusznie promują działania zakładające jego szybki powrót do domu.

Analizując trudności jakie mogą spotkać rodzinę, należy zacząć od określenia jej miejsca w polskim porządku prawnym. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej (art.18). Jednocześnie na rodzicach ciąży względem dziecka określone obowiązki. Zadaniem rodziców jest wychowanie dziecka i właściwe nim kierowanie. Z rodzicielstwem wiąże się również obowiązek troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka, właściwe przygotowanie go, zgodnie z posiadanymi przez dziecko zdolnościami do pracy dla dobra społeczeństwa. Zadaniem rodziców jest więc nie tylko dbałość o egzystencję dziecka, ale także zapewnienie właściwego jego rozwoju oraz przygotowanie go do wkroczenia w dorosłe życie w należyty sposób. Istotnym jest, aby to rodzic był godnym wzorem do naśladowania, potrafił ukierunkować dziecko i nauczył rozwijać jego zainteresowania.

Wśród przepisów prawa dotyczących sytuacji rodziny można odnaleźć zarówno takie, które służą wsparciu finansowemu, jak i takie, które umożliwiają zapobieżenie lub zniwelowanie negatywnych skutków rozpadu rodziny. Rodzina, która ma trudności w wypełnianiu swoich obowiązków może liczyć na szereg form pomocy. Dlatego też dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci uchwalono Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697). Ma ona przede wszystkim na celu pomoc rodzinom, które mają kłopoty wychowawcze oraz zmienić system opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców. Ustawodawca wprowadza funkcję tzw. asystenta rodziny, który ma pomagać nie tylko w problemach wychowawczych, ale również w codziennych sprawach. Asystent rodziny jest jednym ze stanowisk w strukturze samorządu, a jego zadaniem jest zajmowanie się, niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Ustawa wskazuje również możliwość wsparcia rodzin wykazujących trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w postaci objęcia dziecka opieką w placówce wsparcia dziennego lub udzielenie pomocy ze strony rodziny wspierającej (art. 9).

Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz konsekwencje

bezskuteczności udzielonej pomocy takiej rodzinie, w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz jego przysposobienia.

1-go stycznia 2017 roku weszła w życie Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1860). Określa ona uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, a także instrumentów polityki na rzecz rodziny. Wsparcie w ramach tej ustawy można uzyskać w dwóch formach: finansowej oraz pomocowej, która świadczona jest przez asystenta rodziny. Wykonuje on zadania i obowiązki wymienione w ustawie takie, jak: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne rodzinom, w których może urodzić się dziecko z niepełnosprawnością, koordynowanie poradnictwa oraz działań innych służb w tym zakresie. Asystent rodziny realizuje wsparcie przy konsultacji zespołu specjalistów.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma się zapewnić wsparcie poprzez:

- 1) wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- 2) rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 3) podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 4) pomoc w integracji rodziny;
- 5) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 6) dążenie do reintegracji rodziny;
- 7) prowadzenie monitoringu dzieci z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Z „Programu wspierania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną” wynika, iż aby system opieki nad dzieckiem i rodziną były efektywne należy podjąć następujące działania:

- 1) zrobić wszystko, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości, nie wyręczając zbytnio rodziców;
- 2) zapobiegać patologiom społecznym;
- 3) tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej tak, aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych;

- 4) przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do samodzielnego życia.

II. Podstawy prawne opracowania programu

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769), określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz tryb ich udzielania. Definiuje cel pomocy społecznej, jako „umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości” (art. 2, pkt 1). Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem (art. 3, pkt 1, 2).

Cel pomocy społecznej, rodzaje potrzeb i problemów, przewidziane zadania – skupiają się przede wszystkim na rodzinie. W ustawie o pomocy społecznej uwzględniono obszary odnoszące się bezpośrednio do rodziny, koncentrując się na działaniach mających zapobiegać i łagodzić skutki różnego typu nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu.

Powiązany dokumentem jest Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697). Adresowana jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gdzie kompleksowo określone zostały zasady i formy wsparcia oparte na podmiotowości rodziny i dziecka. Ustawa ta nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny (art. 176), których zadaniem jest określenie planowanych działań dotyczących wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodzicielskich.

Obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, które realizują go na zasadach pomocniczości we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi i leczniczymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z uchwałą Rady Gminy, podmiotem realizującym zadania określone w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na poziomie Gminy Mrągowo jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie. Podstawowym zadaniem GOPS w Mrągowie jest organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokajaniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej, materialnej i społecznej.

Obowiązujący system pomocy społecznej nałożył na gminy obowiązek zabezpieczania podstawowych potrzeb rodziny i dzieci, natomiast zadania specjalistyczne, takie jak

poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowanie dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej powierzył zarówno gminom, jak i powiatom.

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się również na następujących aktach prawnych:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 roku nr 78, poz.483).
- 2) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697).
- 3) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860).
- 4) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1796).
- 5) Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682).
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783).
- 8) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487).
- 9) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1817).
- 10) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875).
- 11) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868).
- 12) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o policji (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1782).
- 13) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mrągowo na lata 2016 – 2025, przyjętej uchwałą nr XVII/141/16 Rady Gminy Mrągowo z dnia 17 lutego 2016 roku.

III. Diagnoza środowiska

Gmina Mrągowo położona jest na rozległym Pojezierzu Mazurskim, zajmuje powierzchnię 29.485 ha. Swoim obszarem otacza jednostkę administracyjną, tj. miasto Mrągowo. W skali regionu wyróżnia ją ciekawa rzeźba terenu, liczne rynnowe jeziora, zwarte kompleksy leśne, czyste powietrze oraz różnorodność biologiczna środowiska przyrodniczego.

Gmina Mrągowo jest gminą wiejską, należącą do powiatu mrągowskiego, stanowi 27,68% powierzchni powiatu. Graniczy z Gminą Kętrzyn, Mikołajki, Piecki, Reszel, Ryn i Sorkwity. Przez jej teren biegnie droga krajowa nr 16, przebiegająca z Dolnej Grupy k. Grudziądz do granicy z Litwą w Ogrodnikach, droga krajowa nr 59 łącząca Giżycko ze Spychowem, oraz droga wojewódzka nr 591 Mrągowo – Kętrzyn i dalej do granicy państwa z Rosją w Michałkowie, drogi powiatowe i gminne, zapewniające dojazd do wszystkich miejscowości gminy. Należy do województwa warmińsko – mazurskiego. Siedzibą władz administracyjnych jest miasto Mrągowo położone w odległości około 60 km od centrum Olsztyna.

Gmina Mrągowo ma 7.966 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 7,2%. Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 38,5 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Mrągowo zawarli w 2016 roku 43 małżeństw, co odpowiada 5,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,9% mieszkańców Gminy Mrągowo jest stanu wolnego, 53,7% żyje w małżeństwie, 5,9% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy.

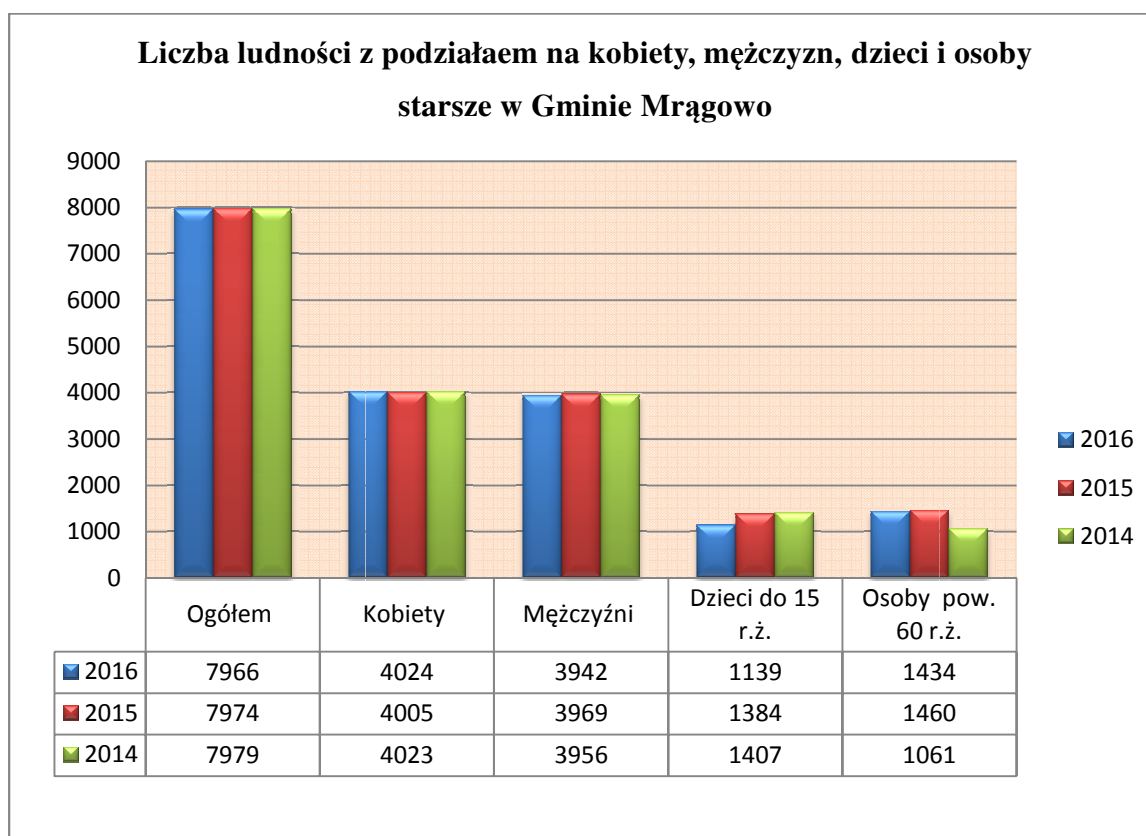
Gmina Mrągowo ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 1. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,1 na 1000 mieszkańców Gminy Mrągowo. W 2016 roku urodziło się 80 dzieci, w tym 56,3% dziewczynek i 43,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,82 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Na 1000 mieszkańców ludności Gminy Mrągowo przypada 9.9 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2016 roku w Gminie Mrągowo zmarło 79 osób, w tym 24 kobiet i 55 mężczyzn.

W 2016 roku zarejestrowano 108 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 81 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Mrągowo 27. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 5.

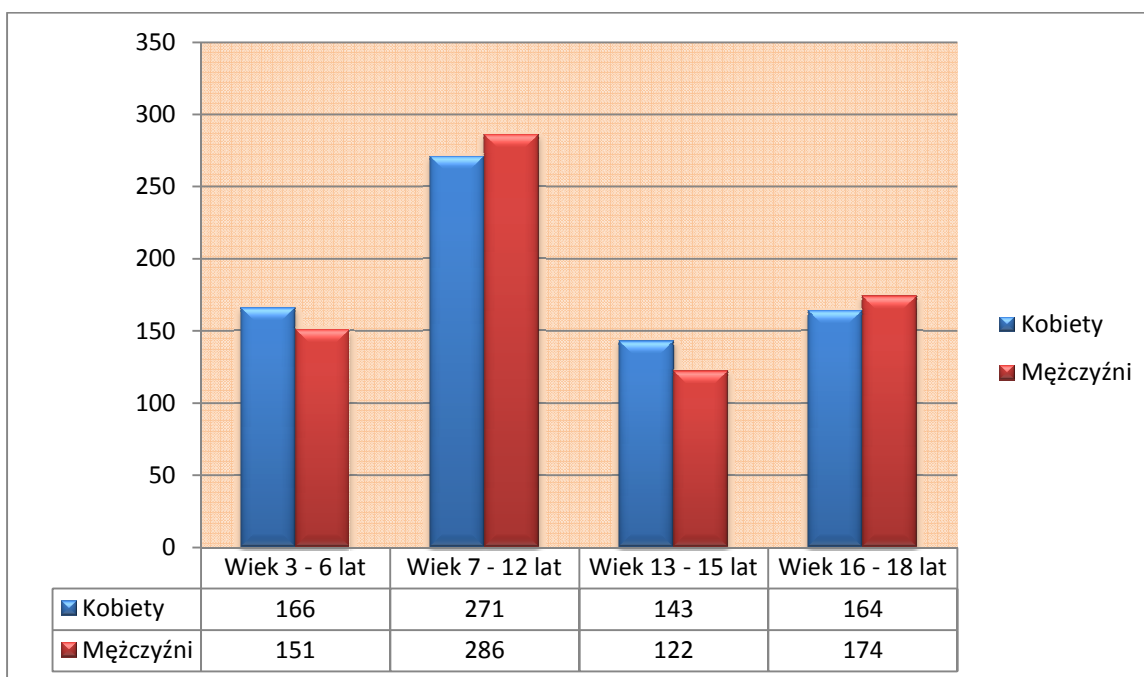
66,0% mieszkańców Gminy Mrągowo jest w wieku produkcyjnym, 19,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 14,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres nr 1. Liczba ludności w Gminie Mrągowo w latach 2014-2016.

Źródło: dane GUS, ewidencja ludności.

Wykres nr 2. Ludność gminy według grup edukacyjnych w 2016 roku.

Źródło: dane GUS.

Gmina jest podzielona na 64 miejscowości i 31 sołectw: Bagienice, Bagienice Małe, Boża Wólka, Boże, Budziska, Gązwa, Grabowo, Gronowo, Karwie, Kiersztanowo, Kosewo, Krzywe, Lembruk, Marcinkowo, Mierzejewo – Sądry, Młynowo, Muntowo, Nikutowo, Notyst Mały, Nowe Bagienice, Polska Wieś, Popowo Sałęckie, Probark, Ruska Wieś, Rydwągi, Szczerzbowo, Szestno, Użranki, Wierzbowo, Wyszembork i Zalec.

Na terenie Gminy Mrągowo funkcjonują:

- 1) Szkoła Podstawowa w Marcinkowie.
- 2) Szkoła Podstawowa w Bożem.
- 3) Szkoła Podstawowa w Kosewie.
- 4) Szkoła Podstawowa w Szestnie:
- 5) Biblioteka Publiczna Gminy Mrągowo z siedzibą w Kosewie z filiami
- 6) w Wyszemborku i Szestnie.

Na terenie gminy nie ma przedszkoli, są oddziały przedszkolne przy szkołach.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mrągowie.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	Rok 2016
Liczba mieszkańców Gminy Mrągowo	7966
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	518
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	1293
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej łącznie z pracą socjalną	696
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej łącznie z pracą socjalną	1775
Liczba rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych	835
Liczba rodzin uprawnionych do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego	60
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia wychowawcze 500+ (IV – XII.2016 r.)	646
Liczba dzieci, którym przyznano świadczenia wychowawcze 500+ (IV – XII.2016 r.)	1024
Liczba dzieci w wieku od 0 do 15 lat zamieszkujących teren Gminy Mrągowo (IV – XII. 2016 r.)	1139
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Mrągowo umieszczonych w pieczy zastępczej	16

Źródło: GOPS Mrągowo, Urząd Gminy Mrągowo, PCPR Mrągowo.

W sytuacjach, gdy rodzice zostają pozbawieni praw rodzicielskich lub władza rodzicielska zostaje im ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszcza je poza rodziną biologiczną. Z terenu Gminy Mrągowo w pieczy zastępczej na dzień 31.12.2016 roku przebywało 16 dzieci, w tym 12 dzieci w rodzinach zastępczych i 4 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Z analizy danych GOPS w Mrągowie wynika, że 22,32% mieszkańców gminy korzysta z różnych form wsparcia pomocy społecznej realizowanych przez ośrodki. Natomiast uprawnionych do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego było 895 rodzin.

Tabela nr 2. Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin.

Rodzaj problemu		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo		437	1074
Bezdomność		10	10
Potrzeba ochrony macierzyństwa		121	538
W tym: wielodzietność		70	369
Bezrobocie		310	734
Niepełnosprawność		170	370
Długotrwała lub ciężka choroba		126	280
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		91	311
W	rodziny niepełne	69	198
tym:	rodziny wielodzietne	22	117
Przemoc w rodzinie		2	7
Alkoholizm		7	15
Trudności życiowe po opuszczeniu zakładu karnego		8	8
Zdarzenia losowe		5	14

Źródło: GOPS Mrągowo.

IV. Cele programu

Cel główny:

Budowa zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem i wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- 1) Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:
  - a) Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych. Taką pomoc oferować będzie zatrudniony przez GOPS w Mrągowie asystent rodziny.
  - b) Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi prawami.
  - c) Zapewnienie dzieciom i młodzieży wypoczynku w okresie letnim i zimowym w formie półkolonii lub kolonii. Realizatorem tego zadania jest GOPS w Mrągowie oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mrągowie, Kuratorium Oświaty w Olsztynie.
  - d) Organizowanie i finansowanie prowadzenia świetlic środowiskowych na terenie sołectw.
  - e) Powołanie placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających. Realizatorem tego zadania będzie Urząd Gminy Mrągowo, GOPS w Mrągowie.

- 2) Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu z zachowaniem prorodzinnych form opieki zastępczej, poprzez realizowanie następujących zadań:
  - a) Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej

zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej.

- b)** Reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę naturalną dziecka po przezwycięzeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
- 3)** Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które zapewnią następujące działania:
- a)** Wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych ze strony asystenta rodziny zatrudnionego w GOPS w Mrągowie.
  - b)** Objęcie opieką psychologiczną członków rodzin przez psychologa współpracującego z GOPS w Mrągowie.
  - c)** Wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych.
  - d)** Długofalowa praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze prowadzona przez pracowników socjalnych zatrudnionych przez GOPS w Mrągowie.
  - e)** Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców.
  - f)** Współdziałanie podmiotów.
- 4)** Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym poprzez realizację następujących zadań:
- a)** Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.
  - b)** Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny.
  - c)** Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach).
  - d)** Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach.
  - e)** Realizowanie przez szkoły programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym.

- f)** Realizowanie programów prozdrowotnych.
- g)** Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom i ich rodzinom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających.
- h)** Podejmowanie przez szkoły działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych.
- i)** Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy uczniom.
- j)** Organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami.
- k)** Podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- l)** Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie wyznaczył następujące kierunki działań z wyznaczonymi powyżej celami:

- 1)** Systematyczna praca socjalna z rodzinami wykazującymi problemy opiekuńczo-wychowawcze polegająca na:
  - a)** diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - b)** ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
  - c)** opracowaniu i realizacji projektów i programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo.

- 2)** Pomoc materialna rodzinom pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez GOPS w Mrągowie oraz Urząd Gminy Mrągowo:
  - a)** z systemu pomocy społecznej,
  - b)** z systemu świadczeń rodzinnych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego,
  - c)** przyznawanie i wypłacanie stypendiów najuboższym uczniom,
  - d)** dowozy dzieci do placówek oświatowych,
  - e)** dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczna – zawodowa.

- 3) Systematyczna współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie oraz innymi jednostkami zapewniającymi opiekę i wsparcie dla rodzin, dzieci i młodzieży.
- 4) Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości, właściwym ze względu na położenie Gminy Mrągowo, a w szczególności:
  - a) sądem rodzinnym,
  - b) kuratorami sądowymi.
- 5) Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz parafiami.
- 6) Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty.
- 7) Systematyczna współpraca GOPS w Mrągowie z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
- 8) Wspieranie działań świetlic środowiskowych istniejących na terenie Gminy Mrągowo.
- 9) Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych na rzecz rodzin.
- 10) Organizowanie aktywnego spędzania czasu dla dzieci w okresie wakacji letnich czy ferii zimowych.
- 11) Możliwość kierowania dzieci do ośrodków wsparcia dziennego, działających na terenie Miasta Mrągowo i innych gmin, z czasem zaś utworzenie również na terenie Gminy Mrągowo.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy bowiem można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności wewnętrznych potencjałów wewnętrznych w celu zdobycia nowych umiejętności.

Pomoc, którą oferuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie w pierwszej kolejności będzie skierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, wsparcie instytucjonalne zaś będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać

V. Adresaci programu

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Mrągowo, wykazujące problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź takie, którym została ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w rodzinie zastępczej. Adresatami będą również rodziny dotknięte przemocą, problemami uzależnień, niepełnosprawnością, jak również zagrożone ubóstwem.

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą jednak nie tylko rodziny z wieloma problemami, określane mianem dysfunkcyjnych, ale również te, które dopiero zaczynają być klientami pomocy społecznej, aby móc wspomóc je w krytycznym momencie życia, po to, aby jak najszybciej osiągnęły stan równowagi i mogły w stopniu zadawalającym pełnić swoje funkcje.

Program ten skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz rodziny.

VI. Realizatorzy programu

Realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Mrągowo powierza się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Mrągowie, przy współpracy i udziale:

- 1) Placówek oświatowych z terenu Gminy Mrągowo.
- 2) Policji.
- 3) Sądu Rejonowego w Mrągowie.
- 4) Urzędu Gminy Mrągowo.
- 5) Zespołu kuratorów przy Sądzie Rejonowym w Mrągowie.
- 6) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie.
- 7) Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Mrągowie.
- 8) Powiatowego Urzędu Pracy w Mrągowie.
- 9) Placówek Opieki Zdrowotnej.
- 10) Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 11) Sołectw.
- 12) Organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Mrągowo.

VII. Sposób kontroli realizacji programu

W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mrągowie przedstawia radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny oraz wskazuje potrzeby związane z realizacją tych zadań.

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

VIII. Źródła finansowania

Wspieranie rodziny na terenie Gminy Mrągowo finansowane z:

- 1) Środków własnych zaplanowanych na dany rok budżetowy w GOPS Mrągowie.
- 2) Dotacji z budżetu państwa.
- 3) Środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. Przewidywane efekty

- 1) Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2) Ograniczenie szerzenia patologii.
- 3) Zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej.
- 4) Zwiększenie dostępności rodziny do poradnictwa specjalistycznego.
- 5) Wzmocnienie więzi rodzinnych.
- 6) Nabycie przez rodzinę umiejętności i wiedzy na temat właściwego rozwiązywania konfliktów emocjonalnych, wewnątrzrodzinnych oraz w odniesieniu do dzieci właściwe rozwiązywanie konfliktów w środowisku szkolnym i grupie rówieśniczej
- 7) Integracja społeczności lokalnej i rozwój grup samopomocowych.
- 8) Wzrost kompetencji i aktywności rodzin oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne.
- 9) Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
- 10) Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin.

X. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Koordynacją w zakresie realizacji programu zajmuje się Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mrągowie.

XI. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mrągowo na lata 2018 – 2020 zakłada tworzenie sprzyjających warunków dla poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn powstawania i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby móc osiągnąć zamierzone cele w realizację programu włączone będą instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają rodzinę i dzieci.

Program ma charakter otwarty, co oznacza, iż powinien ewaluować w zależności od pojawiających się potrzeb.